

**Limba
română**

**Caietul
elevului**

clasa a VII - a

Partea a II-a

Literatură

1. Cartea – obiect cultural	3
2. Literatură și semnificație	
Textul literar. <i>Lumină lină</i> de Tudor Arghezi	5
Test de evaluare	11
3. Structură și compoziție	
<i>Călin (file din poveste)</i> de Mihai Eminescu	12
4. Structuri narative	
Nuvela. <i>Două loturi</i> de I.L. Caragiale	25
Exerciții morfo-sintactice	27
Exerciții de ortografie și punctuație	27
Interpretarea textului	28
Romanul. <i>Moromeții</i> de Marin Preda	32
5. Structuri și forme lirice	
Imnul. <i>Deșteaptă-te, române!</i> de Andrei Mureșanu	35
Oda. <i>Patria română</i> de George Coșbuc	40
Psalmul. <i>Psalmul păstorului (Psalmul 22)</i>	44
Test de evaluare	47
6. Structuri narative în versuri	
Balada populară. <i>Monastirea Argeșului</i>	49
Balada cultă. <i>Pașa Hassan</i> de George Coșbuc	62
Test de evaluare	68
Poemul eroic. <i>Dan, căpitan de plai</i> de Vasile Alecsandri	70
Studiul textului	70
Evoluția personajului principal	75
Caracterizarea personajului Dan	80
7. Idei și sentimente	
Doina. Doina populară	83
8. Concizie și adevăr	
Proverbe și zicători	86
Test de evaluare	91
9. Sens și înțelepciune	
Parabola. Parabola fiului risipitor	93
10. Lectură suplimentară. Obiceiuri ale sărbătorilor de iarnă	107
11. Verificați-vă cunoștințele	
A. Noțiuni generale despre literatură	112
B. Structura operei literare	113
C. Genuri și specii literare	116
D. Elemente de versificație	118

1. CARTEA – OBIECT CULTURAL

1. Formulați scurte enunțuri despre importanța cărții în viața unui elev, orientându-vă după exemplele date.

a) O lume fără cărți e un soare fără lumină, un drum fără călăuză, o săgeată fără țintă.

b) Cartea este o floare pe care sufletul o culege de pe câmpul vieții.

c) În universul cărților îi căutăm pe alții și ne descoperim pe noi înșine.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Considerați că o carte bună poate fi un prieten adevărat? De ce?

.....
.....
.....

3. Citiți din obligație sau credeți că lectura reprezintă o hrană spirituală necesară omului?

.....
.....
.....

4. Câte ore acordați săptămânal lecturii literare?

.....

5. Cum vă alegeți cărțile? Apelați la sfatul părinților, profesorilor, prietenilor sau al bibliotecarilor?

.....
.....

6. Citirea unei cărți presupune solicitarea gândirii și a imaginației. Credeți că puteți înlocui informațiile obținute prin lectură cu informațiile dobândite prin mass-media?

.....
.....
.....
.....

7. Exprimați-vă părerea, într-o compunere de 15 rânduri, în legătură cu șansele cărții de a redobândi locul ce i se cuvine în lupta inegală cu tentațiile micului ecran.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Rolul cărții în viața noastră este exprimat în numeroase proverbe. Dați trei exemple de proverbe despre carte.

.....

.....

.....

9. Indicați autorul următoarelor opere literare recomandate ca lectură particulară în clasele anterioare:

Întuneric și lumină

Singur pe lume

Cireșarii

Colț Alb

Cartea junglei

10. Precizați câte două titluri de opere literare aparținând următorilor scriitori:

Ioan Slavici

Mihail Sadoveanu

Costache Negruzzi

Jules Verne

Marin Preda

Jack London

11. Folosiți trei argumente pentru a-l convinge pe un coleg să citească o carte care v-a plăcut.

Respect pentru oameni și cărți.....

.....

.....

12. Comentați îndemnul adresat de Mihail Sadoveanu copiilor de a citi pentru a-și spori frumusețea launtrică.

„Acuma, copile, soarbe cu sufletul curat cuvintele. Păstrează cu scumpătate învățătura și nu o lăsa, păstrează-o, căci ea este frumusețea cea mai aleasă, avere ascunsă și tăinuită.”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. LITERATURĂ ȘI SEMNIFICAȚIE

TEXTUL LITERAR

Lumină lină

de Tudor Arghezi

1. Fascinat de lumea miraculoasă a găzelor, Tudor Arghezi o evocă prin versul său, o aduce mai aproape de sufletul cititorului, dezvăluindu-i treptat frumusețea.

În volumul *Prisaca* (1954), T. Arghezi înfățișează viața atât de misterioasă a albinelor în mai multe poezii: *Stupul lor*, *Iscoada*, *Paza bună*, *Fetica*.

Făurar de frumuseți inimaginabile, hărăzită a aduna în zborul ei nectarul florilor și a-l transforma apoi în miere și ceară, albina și-a găsit mereu un loc privilegiat în gândurile și sufletul poetului. O dovedește și poezia *Lumină lină*, inclusă în volumul *Cuvinte potrivite* (1927).

Alcătuită din patru strofe, poezia reprezintă un monolog.

Alegeți elemente specifice unui asemenea mod de expunere, încercuind litera corespunzătoare răspunsurilor corecte.

- a) folosirea pronumelor personale și reflexive (persoana a II-a, numărul singular);
- b) propoziții interogative;
- c) substantive în cazul vocativ;
- d) verbe la modul conjunctiv.

2. În prima strofă a poeziei opoziția dintre idealul albinei și sfârșitul ei tragic este realizată prin prezența unor verbe la modul gerunziu. Identificați-le.

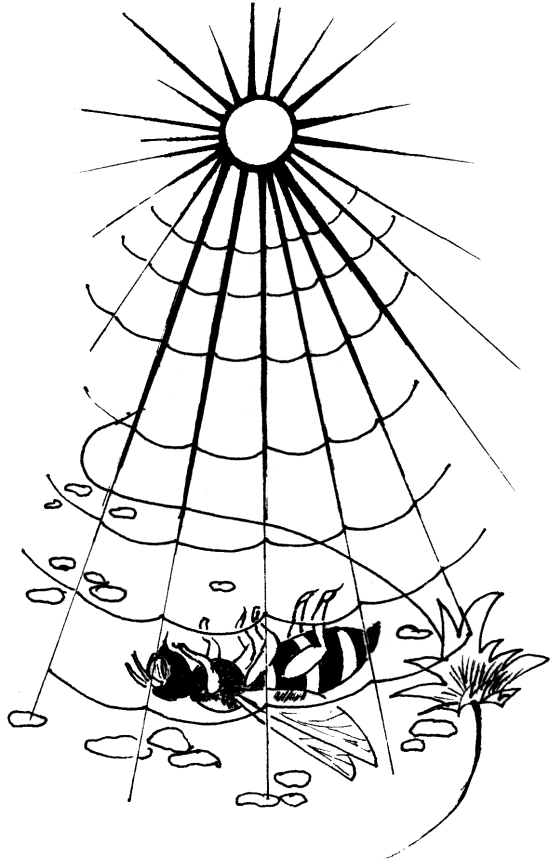
Respect pentru oameni și cărți.....

.....
.....
.....

3. Moartea e cauzată de imprudența albinei, care și începe drumul căutării cu orice risc, fără să asculte glasul prevenitor al vântului.

Verbul „a se arunca”, sugerând trăirea pleneră ce presupune asumarea primejdiilor, intră în relație cu metafora „plasă verde a zilei”. Precizați semnificația acestei metafore.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Cuvântul *drum* apare inclus în două sintagme: „o margine de drum”, „drumul cel înalt”, dezvoltând semnificații diferite. Completați rândurile punctate cu alte interpretări, după modelul dat:

- „Margine de drum”
 - sfârșitul vieții
 -
 -

- „Drumul cel înalt”
 -
 -
 -

5. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului *drum* (cinci derivate).

.....

6. Găsiți sinonimul cuvântului *tezaur* în altă strofă a poeziei.

.....

7. Selectați versurile în care poetul folosește întrebări retorice.

.....

8. Înlocuiți în versul „Cum te găsești, ușoară zburătoare” epitetul antepus substantivului cu alte două epitete, păstrând ideea exprimată de poet.

.....

9. Precizați sensul contextual al cuvântului *amorțit* și construiți două enunțuri cu alte sensuri ale acestuia:

- a)
 b)

10. Scrieți adjectivele derivate de la substantivele *aur* și *parfum*. Includeți-le în contexte diferite.

<i>aur</i>	<i>parfum</i>
.....
.....
.....

11. Precizați modul verbelor:

- să sufle*:
să caute:

12. Demonstrați polisemantismul acestor verbe, înlocuindu-le în enunțurile date cu sinonimele potrivite:

- a) *A căutat* prin buzunar degeaba.

b) Trebuie să-ți *cauți* sănătatea.

c) Pentru a-l descoperi pe vinovat a *căutat* prin toate satele.

d) *Caută* să-ți faci datoria!

e) După urcuș bătrânul *sufla* greu.

f) Pentru a-și aduna luptătorii a *suflat* din corn.

g) Această statueta fusese *suflată* cu aur.

h) Neștiind răspunsul, aștepta să-i *sufle* colegul.

13. Găsiți cuvintele prin care poetul i se adresează albinei. Precizați cazul acestora.

14. Identificați verbul la modul imperativ prin care Arghezi adresează un ultim îndemn albinei. Scrieți câte două sinonime și antonime ale acestuia.

Verbul:

sinonime

antonime

15. Transcrieți verbul care exprimă admirația poetului pentru albină.

16. Precizați sentimentele generate de sfârșitul tragic al albinei.

17. Titlul acestei poezii este o metaforă. Arătați semnificația ei, alegând varianta corectă sau găsind o altă interpretare:

- a) subliniază fragilitatea, gingășia micii zburătoare;
- b) marchează drumul căutării ei, aflat sub semnul luminii;
- c) sugerează prăbușirea albinei, care dispare asemenea luminii înghițite de întuneric.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Formulați mesajul acestei opere literare.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. Indicați procedeul literar la care recurge în mod deosebit poetul pentru a comunica mesajul complex al operei.

.....

.....

20. Explicați de ce recurge poetul la acest mijloc artistic.

.....

.....

.....

.....

21. Ce atmosferă sugerează ritmul și tonalitatea poeziei *Lumină lină*?

.....

.....

.....

.....

22. Prin ce alte elemente de tehnică a versului sunt evidențiate ritmul și tonalitatea poeziei *Lumină lină*?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

23. Ce secvențe lirice puteți desprinde din text?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

24. Alegeți cuvintele și expresiile din poezie care exprimă evoluția sentimentului de tristețe:

- a)
- b)
- c)
- d)

25. Urmăriți elementele versificației, demonstrând legătura dintre acestea și conținutul textului:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Respect pește
● Citiți versurile:

Trecut-au anii ca nouri lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri,

Ce fruntea-mi de copil o-nseninară,
Abia-nțelese, pline de-nțelesuri –
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpresuri,
O, ceas al tainei, asfințit de sară.

(Mihai Eminescu, *Trecut-au anii...*)

1. Indicați figurile de stil din versurile de mai sus, precizând, în câte un enunț, rolul acestora în accentuarea sentimentului de regret și de nostalgie.

.....
.....
.....
.....

3 puncte

2. Explicați rolul adverbelor *niciodată* și *iară* în sugerarea trecerii ireversibile a timpului.

.....
.....

2 puncte

3. Extrageți din prima strofă cuvintele care evocă universul copilăriei.

.....
.....
.....

0,50 puncte

4. Elaborați câte un enunț în care cuvintele *an (anii)*, *timp*, *doină* să fie determinate de diferite părți de vorbire (substantiv, adjectiv) cu valoare de epitet:

.....
.....
.....

2 puncte

5. Stabiliți ritmul, rima și măsura versurilor.

.....
.....
.....

1,5 puncte

Notă: Se acordă un punct din oficiu.

3. STRUCTURĂ ȘI COMPOZIȚIE

CĂLIN (FILE DIN POVESTE)

de Mihai Eminescu

(fragment)

1. Indicați cinci titluri de poezii din creația eminesciană.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Precizați două–trei trăsături ale creației eminesciene.

.....
.....
.....

3. Citiți integral poemul *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu. Indicați fragmentul care v-a plăcut cel mai mult.

.....
.....
.....
.....
.....

4. Transcrieți două dintre titlurile creației populare ce au stat la baza unor opere esențiale ale creației eminesciene:

- a)
- b)

5. Explicați în două–trei enunțuri de ce Mihai Eminescu își denumește poemul *Călin (file din poveste)*.

.....
.....

6. Identificați aliterațiile din versurile:

- a) „O rază te-nalță, un cântec te duce,
Cu brațele albe pe piept puse cruce,
Când torsul s-aude l-al vrăjilor caier
Argint e pe ape și aur în aer.”

(M. Eminescu, *Mortua est!*)

b) „Văjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul și de ropot și de strigăt de bătaie!”

(M. Eminescu, *Scrisoarea III*)

c) „Voinicii cai spumau în salt
Și-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia,
Vreun prinț mai tânăr când trecea
C-un braț în șold și pe prăsea
cu celălalt.”

(G. Coșbuc, *Nunta Zamfirei*)

- a)
b)
c)

7. Găsiți asonanțele din următoarele versuri:

a) „De bucle-ncungiurată, blondine, unduind,
Pe fruntea cea umbrită de bucle de argint.”

(M. Eminescu, *La Heliade*)

b) „Mai am un singur dor:
În liniștea serii
Să mă lăsați să mor
La marginea mării.”

(M. Eminescu, *Mai am un singur dor*)

c) „Și pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Și vezi ce te așteaptă.”

(M. Eminescu, *Luceafărul*)

d) „Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne,
Sub un salcâm, dragă, m-aștepți tu pe mine.”

(M. Eminescu, *Sara pe deal*)

- a)
b)
c)
d)

8. Delimitați în trei secvențe (tablouri) fragmentul prezentat în manual din poemul *Călin (file din poveste)*. Definiți fiecare secvență.

- a)
 b)
 c)

9. Selectați din primul tablou al poemului *Călin (file din poveste)* elementele naturii întâlnite frecvent și în alte creații eminesciene.

<i>Elemente ale naturii</i>	<i>Exemplificări</i>
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. Dați exemple din text care sugerează cadrul de basm al unei naturi feerice.

.....

11. Descoperiți tipul imaginilor folosite în descrierea pădurii de argint, pornind de la exemplele oferite:

<i>Tipul imaginilor</i>	<i>Exemple din text</i>	<i>Figuri de stil</i>
Imagini vizuale	„Codri de aramă”	epitet
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

12. Dați exemple de patru personificări și comentați sugestiile pe care vi le oferă prezența acestora în descrierea cadrului naturii.

<i>Exemple de personificări</i>	<i>Sugestii</i>
.....
.....
.....
.....

13. Selectați enumerațiile dintr-un tablou al poemului, precizând semnificația acestora:

<i>Enumerații/exemplificări</i>	<i>Semnificația</i>
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Dați exemple de cinci inversiuni poetice și explicați efectul stilistic obținut astfel.

<i>Inversiuni/exemplificări</i>	<i>Efect stilistic</i>
a)
b)
c)
d)
e)

15. Numiți personajele care participă la nunta împărătească.

.....

.....

.....

.....

16. Distingeți elementele fabuloase de cele reale din tabloul nunții împărătești:

<i>Elemente fabuloase (specifice basmului)</i>	<i>Elemente reale</i>
.....
.....
.....
.....
.....

17. Indicați figurile de stil folosite în realizarea portretului miresei.

<i>Figuri de stil</i>	<i>Exemplificări</i>
.....
.....
.....
.....
.....
.....

18. Identificați elementele descriptive și narative în prezentarea nunții găzelor:

<i>Elemente descriptive</i>	<i>Elemente narative</i>
.....
.....
.....
.....
.....
.....

19. Care sunt participanții din lumea micilor viețuitoare la nunta fluturului și a vioarei?

<i>Participanții</i>	<i>Exemplificări</i>
.....
.....
.....
.....
.....
.....

20. Transcrieți versurile în care alaiul micilor viețuitoare este descris în mod hiperbolic.

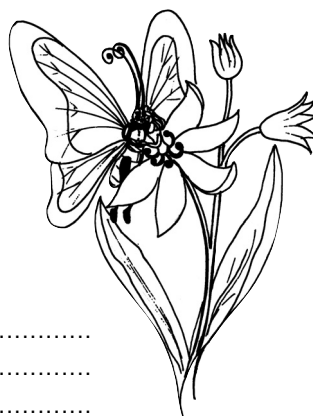
.....

.....

.....

.....

.....

21. Enumerați elementele de ceremonial tipice nunții țărănești prezente în această secvență.

.....

.....

.....

22. Precizați două-trei asemănări existente între alaiul de nuntă al găzelor și o nuntă țărănească.

.....
.....
.....

23. Transcrieți secvența în care este prezentată participarea aștrilor la desfășurarea ceremonialului nunții.

.....
.....
.....
.....

24. Transcrieți versurile în care este descrisă mulțimea oaspeților, numind procedeul artistic folosit.

.....
.....
.....
.....
.....

25. Explicați sensurile expresiilor și denumiți procedeele stilistice prezente:

a) „mândra glăsuire a pădurii de argint”

.....
.....

b) „pare că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă”

.....
.....

c) „a popoarelor de muște sărbători murmuitoare”

.....
.....

d) „până văd păienjenișul între tufe ca un pod”

.....
.....

26. Redactați o compunere despre nunta găzelor din poemul *Călin* (file din poveste) de M. Eminescu.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

27. Descoperiți figurile de stil din primele zece versuri ale fragmentului reprodus în manual din *Călin* (*file din poveste*).

.....
.....
.....
.....

28. Numiți elementele definitorii ale unei opere literare.

.....
.....

29. Definiți opera literară.

.....
.....
.....
.....

30. Dați alte exemple de opere literare:

a) după modul de comunicare:

– orale (populare):

– scrise (culte):

b) după modul de structurare a ideilor:

– epice:

– lirice:

31. Demonstrați că poemul *Călin* (*file din poveste*) de Mihai Eminescu este o operă literară.

.....

32. Definiți metafora.

.....
.....
.....

33. Realizați o scurtă compunere pornind de la metafora „cuibar rotind de ape”.
Dați compunerii un titlu adecvat.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

34. Desprindeți din poemul *Călin* (*file din poveste*) elemente prin care să demonstrați că această creație literară este o descriere în versuri.

.....
.....
.....
.....

35. Definiți descrierea în versuri.

.....
.....
.....

36. Dați exemple de alte opere literare bazate pe descrierea în versuri.

.....
.....
.....

37. Citiți poezia *Nunta în codru* de George Coșbuc și realizați o scurtă comparație între această poezie și *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu.

Respect pentru oameni și cărți.....
.....
.....
.....
.....

38. Alcătuiți o compunere în care să evocați personalitatea lui Mihai Eminescu, raportându-vă la câteva elemente care definesc universul creației sale lirice. Valorificați, în acest sens, și următoarele afirmații ale lui Nichita Stănescu:

CONCEPTUL DE EMINESCU

„Geniu” este poate unul dintre cuvintele cele mai ciudate și mai încăpătoare. Ca noțiune el are un înțeles (paradoxal) mai degrabă afectiv. Aproape că nu este o noțiune. Cuvântul în accepția lui modernă, dacă nu mă înșel, a fost inventat de romantici și într-un fel îi și definește. Vechii foloseau mai degrabă cuvântul „marele”, sau „divinul”, „minunatul”, „sublimul”, „fericitul” etc. Dintre toate elogiile maxime restrânse la un cuvânt, „geniu” este cel care a prins cel mai mult.

Asta poate și pentru că școlile mai noi de artiști nu s-au ostenit să-și inventeze un superlativ. De natură pur romantică, cuvântul „geniu” și-a depășit înțelesul primordial și în spirală superioară, dar și în spirală inferioară.

Când spunem „Eminescu este un geniu”, folosim expresia în sensul ei cel mai nealterat, aproape nenotoțional, aproape afectiv. De ce? Pentru că indiferent de expresia „geniu” însuși numele de „Eminescu” devine (a devenit) criteriul cel mai înalt de apreciere. Nu prea mulți, dar nici prea puțini poeți ai literaturii noastre au fost comparați în mod nemijlocit cu Eminescu. Mai mult decât atât, suprema încoronare a poetului de talent de după Eminescu a fost aceea de a fi declarat „un nou Eminescu”. De ce? Nu știm de ce. Bănuim însă: omul, opera și epoca s-au identificat absolut, s-au identificat în tot ceea ce reprezenta nou, dinamic și în naștere. Adică în creație. Pentru literatura noastră, Eminescu este un concept.

(Nichita Stănescu, *Cartea de recitare*)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

de L. Blaga

Subt ursa mare, surpat de bureți,
neatins de om, neajuns de ereți,
bătrân, bătrân, în imperiul meu
bradul bărbos străjuiește mereu.

Lichene și bube și viespi îl cuprind.
Păianjenii sfinți prin cetini se-ntind.
La un veac, tot la un veac, din înalt
mi-l lovește în creștet fulgerul alb.

Stă între zodii și țară un brad.
Sărutare de fulger – crengile ard.
Dar iată, se scutură numai de scrum,
și flamura-i nouă și fără de-ajun!

Mistrețul poveștilor iară și iar
încearcă de scoarță prasele de var.
Și fără de-asfințit în imperiul meu
tânărul brad străjuiește mereu.

.....
.....

ÎNTREBĂRI CĂTRE O STEA

de L. Blaga

Stea, care subt carul cel mare abia licărești
nedumerită-ntre șapte lumini, a cui stea ești?

Ești steaua lui Verde-mpărat – duhul nemântuit?
Ce sărbătoare scutești? Ce ceas împlinit?

Aperi un mare mormânt, sau vreo apă vindecătoare?
Păzești un norod, o cetate, sau numai o floare?

Peste ce suflet, peste ce sfinte recolte
veghezi mistuită subt vinete bolte?

De ești a mea, păzindu-mi anul și vatra,
n-aruncă nimenea după tine cu piatra?

.....
.....

CUIB DE RÂNDUNICĂ

de L. Blaga

În cuibul de argilă, sub streșini,
stau puii – ghirlandă
de capete. Hei, departe ei cată,
departe în landă.

Peste câmp cu miros de lavandă
o ține în zbor, așteaptă,
de-a dreptul din soare venind.
muma, muma-săgeată.

Pe marginea cuibului
șase guri deodată
c-un pocnet corola-și deschid.
Astfel răsfrânge un zid
ecoul târziu al Genezei.

MUNȚI ȘI NORI

de L. Blaga

Munții s-au făcut
când Norii de la început
s-au dezbrăcat de greul plumb,
de greul lut.

Munții s-au făcut când Norii,
dorind să fie călători și ușori,

și-au lepădat sub ei, în vânt,
povara de pământ.

De-atunci Munții stau,
grămezi de plumb, grămezi de lut
și cată către zile de-nceput.

FACEREA LUMII. BALET PE ȘAPTE SILABE

de Tudor Arghezi

Când a fost, la început,
Nu era nimic făcut.
Lumea toată era goală,
Ca o tidvă, ca o oală.
Era noapte peste tot,
Ca-n cutia cu compot.
Era ceață,
Ca-n borcanul cu dulceață.
Și tăcere,
Ca într-un hârdău cu miere.

Pe atuncea, Dumnezeu,
Singur, o ducea cam greu.
Ar fi vrut să vadă soare
Că apune și răsare
Și să stea întotdeauna

Măcar de vorbă cu luna.
Ar fi vrut și el, săracul,
Să asculte pitpalacul,
Ciocârlia, pițigoiul
Și câmpia cu cimpoiul.
Dar în noaptea asta chioară
Nu era o cioară!

N-avea nici pe cin' să certe
Și n-avea nici cui să ierte.
Pentru că, vedeți,
Nu erau băieți;
Nici mici
Ca niște pici;
Nici mari
Ca niște ștregari.
Și nu erau nici rochițe,

Adică fetițe,
Cu zuluși și cosițe.
Seara, ngenunchiat în pat,
Nu era nici-un băiat
Și nici-o fată
Cu rugăciunea neînvățată.

Pentru ce? Pentru că zic:
Nu era încă nimic!
Și, de bună seamă,
Cum ar fi fost ceva fără mamă?
Fără mamă și fără tătuc
Nu se poate face nici-un papuc.
Și nici bomboane și jucării
Nu erau. Ființă nu erau copii.
Dar Dumnezeu s-a pus
Să lucreze colo, sus.
A luat o foarfecă odată
Și hârtie neliniată.
A luat un ghem de sfoară
Și i-a dat drumul afară,
Din cer în mare,
Și scoase soarele cât o căldare.
A luat clei și pap

Și a făcut un crap.
Și pe lângă clei
A luat o pungă cu scânteii.
Și făcu și luna
Și stelele, una și una.
Căci, uitasem, pasămite,
Niște foarfeci ruginite
Și niște materiale,
Niște mucavale,
Niște cocă, niște glomotoace,
Niște prafuri, cu care Sfinția-Sa
n-avusese ce face.
Și cam fără ca să vrea
Făcu omul după stea,
Făcu struguri pentru om,
Și așa, pom lângă pom,
Flori cu flori și ape-n ape,
Totul gata fu aproape.
Dumnezeu făcu, Vasile,
Lumea toată-n șase zile.
Și după trei săptămâni
Se frecă pe mâini,
Mulțumit
Că a isprăvit (...)

CIOARA

de G. Topîrceanu

Câmpul alb, ca un cearșaf,
Până-n zări se desfășoară...
Sus, pe-un stâlp de telegraf,
S-a oprit din zbor o cioară,

Nemișcată-n vârf de par
Ca o acvilă pe-un soclu,
Oacheșă ca un hornar
Și macabră ca un cioclu;

Neagră ca un as de pică,
Subt nemărginitul cer;
Singuratică și mică
Cât o boabă de piper;

Gârbovă ca o feștilă
Într-un cap de lumânare;
Ca o mutră imobilă
De harap cu nasul mare,

Dar sinistră și pârlită
De la coadă până-n plisc,
Ca o pajură trăsniță
Într-un vârf de obelisc;

Încrustată-n atmosferă
Ca un ou de ciocolată;
Amărâtă și stingheră
Ca o prună afumată;

Cu alura interlopă
Ca un muzicant în frac,
Cuvioasă ca un popă
Și smolită ca un drac;

Demnă, ca un om celebru;
Mistică și fără chef
Ca un basorelief
De pe-un monument funebru;

Incomodă-n soare, ca
Un gunoi în ochi; nefastă
Ca un *chibiț* ce-ți stă-n coastă
La un joc de bacara;

Suspendată ca o notă
Pe un portativ gigant,
Slută, ca o hotentotă
Părăsită de amant;

Mică-n mijlocul naturii
Ca un fir de praf de pușcă;
Neagră cum e cerul gurii
La un câine care mușcă;

Cruntă ca o vânătaie
Cauzată-n *match* de box;
Ca un bulgăre de cox
Care-a stat o noapte-n ploaie;

Resemnată, ca-n vitrină
O reclamă pentru vulg,
Și ușoară ca un fulg
De funingine-n lumină;

Tristă ca un crep de doliu
În văzduhul diafan, –
Ca un punct aerian
Pe-al zăpezii alb orgoliu;

Stranie ca un ponos
Al priveliștei de cretă;

Solitară și cochetă
Ca un cuc de abanos;

Neagră, ca o muscă-n lapte,
Și fantastică-n contur,
Ca un miez adânc de noapte,
Cu lumină împrejur;

Fină ca o acadea
De țitei topit la soare;
Prinsă-n falduri de ninsoare
Ca un fiong de catifea;

Ireală, ca un duh
Cu penajul ei feeric, –
Ca o cupă de-ntuneric
Răsturnată în văzduh;

Gravă ca o rugăciune
Și posomorâtă ca o
Figurină de cărbune
Cu nuanțe de cacao;

Tragică, ca o emblemă
A obștescului sfârșit;
Sumbă ca o anatemă
Aruncată-n infinit;

Mută-n liniștea câmpiei
Ca un bloc de piatră arsă;
Ca un ghem de beznă toarsă
Din fuiorul veșniciei, –

Atârând de bolta goală
Ca un uger de catran
Unde pruncii lui Satan
Vin, plângând, să sugă smoală;

Piază-rea, ca un blestem
Azvârlit așa-ntr-o doară
Creatorului suprem, –
Și banală... ca o cioară!

.....
.....
.....

4. STRUCTURI NARATIVE

NUVELA

DOUĂ LOTURI

de I.L. Caragiale

Studiul textului

Exerciții de vocabular

1. Indicați forma literară a cuvintelor subliniate în citatele de mai jos. Alcătuiți, apoi, câte un enunț cu fiecare formă literară identificată.

- a) „La amândouă am câștigat loturile mari! ale mari de tot!”
- b) „O fetică zdrențuită vine să deschiză.”
- c) „Cu ea eram la băcănie când le-am cumpărat. Țiu minte bine...”
- d) „– Unde sunt farfuriile”... Voi să văz farfuriile!”

- a)
- b)
- c)
- d)

2. Folosindu-vă de un dicționar, explicați înțelesul următoarelor expresii:

- a) a sta într-un peș

.....
.....

- b) a pune mâna-n foc

.....
.....

- c) a da brânci

.....
.....

- d) din cale-afară

.....
.....

- e) a-și da cuvântul (de onoare)

.....
.....

- f) a învăța (pe cineva) minte

.....
.....

- g) a avea (a nu avea) habar

.....
.....

3. Identificați neologismele din citatele de mai jos:

a) „Mai bătu o dată, tot așa de discret.”

b) „Șezu cât șezu, meditănd un discurs bine simțit.”

c) „Surâzând de această reminiscență vizuală...”

d) „... așterne cu mână sigură, pe o coală de hârtie ministerială, următoarea compoziție, care, sub forma-i laconică, ascunde atâta bogată ironie.”

4. Alegeți cinci neologisme dintre cele identificate mai sus și formulați, cu fiecare, câte un enunț:

-
-
-
-
-

5. Indicați sinonime pentru cuvintele subliniate în citatele următoare:

a) „...se poate să fii așa de *indiferent?*”

b) „*mijea* bine de ziuă, când d. Lefter...”

c) „...se încheie la jiletcă *fără pripă.*”

6. Formulați câte un enunț cu fiecare sinonim identificat în exercițiul de mai sus.

a)

b)

c)

7. Explicați cum s-au format cuvintele:

a însemna

curticică

geamlâc

berărie

învoială

8. Formulați câte un enunț cu fiecare cuvânt de bază al derivatelor din exercițiul anterior:

-
-
-
-
-

Exerciții morfo-sintactice

1. Identificați, în opera literară *Două loturi*, câte trei substantive care numesc:

a) fenomene ale naturii:

.....

b) acțiuni:

.....

c) stări sufletești:

.....

2. Identificați interjecțiile, substantivele în vocativ și verbele la imperativ din citatele de mai jos. Motivați rolul lor în stabilirea relațiilor dintre personajele aflate în dialog:

„– Vai de mine! boiarule, zice bătrâna... N-are Țâca obiceiul...

– Haide! nu mai lungi vorba, comandă d. căpitan Pandele, ș-aprinde! cât vrei să mă ții în picioare?”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Identificați, în textul nuvelei, trei propoziții eliptice:

a)

b)

c)

Exerciții de ortografie și de punctuație

1. Identificați semnele de ortografie și de punctuație din citatele de mai jos (a sau b, la alegere) și explicați funcția lor:

a) „– Statul nu plătește impiegații, ca să facă beții noaptea și ziua să zacă – uite ce prăpădit ești! – în loc să vie la datorie... M-auzi?... Mergi de-mi adu dosarul!”

b) „– Asta e culmea!... culmea!... strigă d. Lefter, ștergându-și fruntea de sudoare.”

.....

.....

.....

.....

.....

Respect pe 1. Precizați împrejurările de timp (a) și de loc (b) ale evenimentelor din opera literară *Două loturi*.

- a)
-
-
-
- b)
-
-
-

2. Enumerați diferitele locuri în care se petrec evenimentele:

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

3. Clasificați personajele din opera literară *Două loturi* în funcție de participarea lor la evenimentele relatate:

- a) personaje principale
.....
- b) personaje secundare
.....
- c) personaje episodice
.....

4. Precizați, prin încercuire, modurile de expunere folosite cu precădere de autor:

- a) narațiunea;
- b) dialogul;
- c) descrierea;
- e) monologul.

5. Apreciați succint consecințele folosirii modurilor de expunere în *Două loturi*:

- a) *narațiunea* are ca urmare
-
-
-

b) *dialogul* îl ajută pe autor să

6. Delimitați, în textul operei literare *Două loturi*, momentele subiectului:

a) expozițiunea

b) intriga

c) desfășurarea acțiunii

d) punctul culminant

e) deznodământul

7. Identificați trei situații conflictuale în nuvela *Două loturi*:

a)

b)

c)

8. Precizați întâmplarea care declanșează rezolvarea conflictului dintre Lefter Popescu și d-l Georgescu, șeful său.

.....
.....
.....
.....
.....

9. Explicați comportamentul lui Lefter Popescu de-a lungul evoluției sale în
nuvelă. Sustineți-vă afirmațiile cu citate din textul operei:

- a) față de consoartă
-
-
- b) față de țigănci
-
-
- c) față de șeful său
-
-
- d) în fața bancherului
-
-

10. Explicați sentimentele pe care le aveți sau le-ați putea avea față de personajele
nuvelei *Două loturi*: dragoste, milă, admirație, respingere, alte sentimente. Aduceți
argumente în sprijinul răspunsurilor date:

- a) dragoste
-
-
-
-
- b) milă
-
-
-
-
- c) admirație
-
-
-
-
- d) respingere
-
-
-
-
- e) alte sentimente
-
-
-

11. Alcătuiți o scurtă compunere în care să prezentați imaginea pe care v-ați făcut-o despre Lefter Popescu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Demonstrați, într-o compunere, că opera literară *Două loturi* de I.L. Caragiale este o nuvelă.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. Citiți în întregime nuvela *Popa Tanda* de Ioan Slavici. Alcătuiți, apoi, o scurtă compunere în care să caracterizați personajul principal din acea nuvelă.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....